

Ki tud jobban magyarul?

A magyar nyelv hetén történt

„Úgy kell írni és beszélni, mintha minden szóért fizetni kellene.” Kosztolányi Dezso szellemes receptjét idézte dr. Benkő László főiskolai tanár, a nyelvtudományok kandidátusa, amikor a magyar nyelv hetének Csongrád megyei rendezvényeiről beszélgettünk. Ezzel tulajdonképpen a rendezvénysorozat egyik fontos célját is meghatározta: Ráirányítani a figyelmet arra, hogy életünk — amelyben már mindenütt jelszóvá vált a „száguldó idő” — egyre hangsúlyozottabban támasztja nyelvünkkel szemben a pontosság és rövidség igényét. Nem egyszerű ez már csak azért sem, mert ellentmondásnak tűnik a két követelmény. Ezért kell még tanulni anyanyelvünket is.

Es ezen, meg az immár szép hagyománnyá váló megemlékezésen túl szeretnék volna még a magyar nyelv hetének rendezvényeit könnyeddé és szórakoztatóvá is tenni. Elsősorban azért, hogy ezzel a fiatalságot is megnyerjék. Sikerült-e?

Igen, ha a *Ki tud jobban, szebben magyarul?* nagy sikerű, két napos anyanyelvi vetélkedőt nézzük. (Dr. Benkő László véleménye szerint megelégedéssel kell megemlíteni a Tömörkény Gimnázium tanulói.) Igen, ha a jelképes *nyelvészeti sétán* résztvevő tizenévesek jól felkészültségére gondolunk. Igen, amikor a nyelvészeti séta második napján bebizonyították többek között a Tanárképző Főiskola magyar szakos hallgatói, hogy nemcsak a magyar nyelvről, de Dugonics Andrásról, Cséfkó Gyuláról, Móra Ferencről, Tömörkény Istvánról, Juhász Gyuláról vagy akár Kálmán Lajosról is sokat tudnak. Ismerik tehát azokat, akik Szeged városában sokat tettek már nyelvünkért.

A nyelvészeti sétákat dr. Benkő László vezette. Volt alkalma a résztvevőknek megismerkedni az említett szegedi íróknak, költőknek egyes írásaiival is. Megemlíthetjük többek között, hogy például a *góna*, a *szög*, a *kör* szavakat Dugonics András plántálta anyanyelvünkbe. *Dezsolé* Kálmán Lajos találó mészé *gyűlöletéből* való *teafés feladatokon*.

A magyar nyelv hetének egyik rendezvényére Makón került sor. A TIT Csongrád megyei Szervezetének irodalmi-nyelvi szakosztálya és a makói József Attila Emlékbizottság előadói konferenciát rendezett. Ezen „Műelemzés és ismeretterjesztés” címmel dr. Szabolcsi Miklós akadémikus, egyetemi tanár tartott előadást. Korreferensek

dr. Benkő László, és dr. Kanyó Zoltán egyetemi tanárségét volt.

A rendezvénysorozat utolsó eseménye Deme László idegen szavainkról tartott előadására volt.

Nem véletlen, hogy a Tanárképző Főiskola a magyar nyelv hetén rendezte meg a XVII. Jó magyar kiejtési versenyt. A 16 hallgatóból álló döntő zsűrijének elnöke dr. Inczeffy Géza tanszékvezető főiskolai tanár volt.

Helyezettek: I. Dósa Erzsébet (másodéves magyar—rajz), II. Fehér Ildikó (elsőéves magyar—történelem), II. Nagy László (harmadéves magyar—orosz), III. Fazekas Mária (negyedéves magyar—történelem).

S. N. E.

Gyöngyöstopánka

Nagy István gyermekoperája

Erdekes eseménynek lehettünk fül, illetve szemtanúi április 27-én, délelőtt az Úttörőházban. A Szegeden tevékenykedő zongoraművész — zeneszerző — tanár Nagy István három felvonásos gyermekoperája, a Gyöngyöstopánka került bemutatásra.

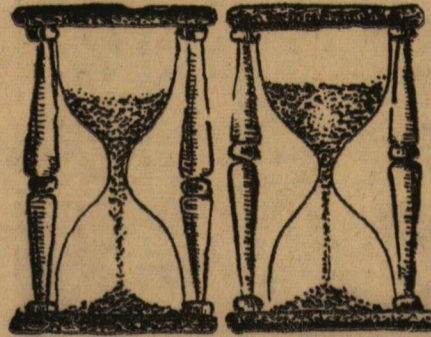
Mese és valóság ötvöződik a műben, szépen tükrözve a gyerekek gondolkodásmódját. A szerző fölvonultatja a mesevilág legismertebb alakjait. Eles, határozott vonalakkal megrajzolt karakterek: A Földi manó izgatott vad-sága, gonoszsága, a Tündérek lírai finomsága, a vihogó Vasorrú bába kárörvendő kegyetlensége, a Holdugár át-tetsző légiessége adják a színekben gazdag tételek anyagát.

E sorok írása közben jutott eszembe a Délmagyarország egyik cikke, amelyben Nikolényi István örömmel üdvözölte Joó Ete és a KISZ zenekar kezdeményezését, szegedi szerzők műveinek bemutatására. Ime itt a várt folytatás. Előbukkant egy jó zenei felkészültségű pedagógus — Erdősné Fogler Erika — s színe vitt egy operát. Zenekart szervezett, szereplőket válogatott a Béke-utcai Általános Iskolában, ahol tanít. Betanította az énekeket, s a kórust, betanította a zenekart, s megszólalt a mű. Így leírva egyszerűnek is tűnik. Am aki ismeri a bemutatásig megtett utat, tudja mennyi nehézség árán sikerült összehozni a példát a tanárokból és hallgatókból álló zenekart.

Köszönet Erdősné Fogler Erika munkájáért, amellyel színesítette a szegedi zenei életet. Köszönet a közreműködőknek: a Béke-utcai Általános Iskola tanárainak, a szereplők szüleinek, a főszereplő Kocsis Antal főiskolai hallgatónak, a gyermekszereplőknek, s a

zenekarnak. Két név külön említést érdemel: Erdei Mihály és Lovász József — mindketten a Szegedi Szimfonikus Zenekar tagjai, akik beültek a nem hivatalos fiatal zenészek közé, közreműködésükkel segítve a produkció sikerét. És végül, de nem utolsó sorban köszönettel tartozunk Nagy Istvánnak a műért, amellyel a zeneirodalom e műfaját gazdagította.

B. V.

A Női kar hangversenye

A szegedi hangversenyéletben immár hagyománnyá vált, hogy a Tanárképző Főiskola női kara az Országos Filharmónia koncert-sorozatában minden évben egy-egy színpadra áll. 16-án este a Zeneművészeti Konzervatórium nagytermében a taps újra e nagyfőlkészült-ségű kórust köszöntötte. A zsűfőlásig megtelt nézőtér a „korusszakma” szegedi művelőin kívül az ország több helyéből ideérkező kórusvezető is várakozással figyelte az angliai arany-érmeseket, s Kardos Pál biztos, sal- langmentes dirigálását.

Az első — Gumpelzhaimer, Praetorius, Palestrina és Wilbye művekből álló — madrigál-blokkot a határozott kezdés, átütő hangzás, tiszta intonálás, s lendület jellemezte.

A második blokk Bartók műveket tartalmazott. Cím szerint: Ciposúts, Senkim a világom, Karahéja, Kánon, Isten veled rózsám. A blokk közepén mintha kicsit érződött volna némi fáradtság — amin nem is csodálkozhattunk, hiszen a kórustagok elsősorban tanárjelöltek, s csak később lehetnek kóristák. A blokk végén felhangzó fergeteges taps azonban bizonyította, hogy e kis visszaesés nem befolyásolta a sikert.

A harmadik blokkban Kodály: Süket sógor, Gótyanóta, Pünkösdlő, Bárdos: Magos a rutafa c. műve hangzott

el. Kétségtelenül az est csúcspontja a Pünkösdlő és a Rutafa nagyon igényes interpretálása volt.

A kórus ismét bizonyította jó képességét. Kardos Pál fáradtságot nem ismerő munkája, igen-igen nagy hozzáértése ismét gyümölcsözött.

A műsort hangszeres kamarazene egészítette ki. Két Beethoven szonáta hangzott el. Kedves Tamás (gordonka) és Nagy István (zongora) előadásában. Kedves Tamás szemmel láthatóan — mozdulatokkal, mimikával is — próbálta bizonyítani uralmát hangszere és a zene fölött, s így játéka kicsit flegma lett.

Nagy István nagyon stílusos, nagyon átél, simulékony, igazi kamaratársi közreműködése nagymértékben emelte a produkció sikerét.

SZABÓ SÁNDOR

Névadó ünnepe

Bensőséges hangulatú családi ünnep színhelye volt április 17-én, délután az Orvostudományi Egyetem KISZ-klubja. A Bőrgyógyászati és II. sz. Belgyógyászati Klinika KISZ alapszervezete névadó ünnepséget rendezett. Az ünnepelelt apróságokat, szüleiket és névadó szüleiket, rokonokat, barátokat és kollégákat, az egyetem állami, párt, KISZ és szakszervezeti vezetését — amelynek képviselőit megjelent dr. Tóth Károly rektor, dr. Pataki Lajos az MSZMP Orvosegyetemi Bizottságának tagja, dr. Vetrő Gábor KISZ-titkár és dr. Nyírádi László a szakszervezeti bizottság titkára — Szeged I. Kerületi Tanácsának anyakönyvvezetője köszöntötte. A szülők és névadó szülők fogadalmotétele után ünnepélyesen bejegyezte az anyakönyvbe Hunyadi Balázst, Kókai Károlyt, Rednik Zsuzsannát és Szilágyi Pétert, majd az anyakönyvvezető rövid beszéd kíséretében emléklapokat adott át az edesanyáknak. Ezt követően dr. Tóth Károly egyetemi tanár, a SZOTE rektora köszöntötte az ifjú állampolgárokat és szüleiket, s az Egyetem Tanácsának nevében ajándékokat nyújtott át nekik. A szakszervezeti bizottság nevében Szekeres Tiborné ajándékozta meg a kicsinyeket. A névadóünnepség rendezéséért, az ajándékokért a szülők nevében dr. Szilágyi István mondott köszönetet, majd a jelenlevők a nevet kapott négy gyermek egészségére üritették poharaikat.

Legnagyobb siker: Naplemente előtt — Jubileumi évad után — Közösen az egyetemmel

Beszélgetés Lendvay Ferenc színházigazgatóval

Két operabemutatóknak az a tény adott jelentőséget, hogy olyan darabokat választottunk, amelyeket pillanatnyilag egyetlen vidéki társulat sem tudna előadni. Szegeden kialakult egy operakedvelő közönség, amely évek óta átgondoltan, izlésre, érdeklődésre tehát állandóan számíthatunk.

Személytelenül mutatja a közönség viszonyát a színházhoz a bérletek számának alakulása. Az idén először indítottunk csak prózai bérletet. Elhatározásunkat igazolta, hogy 1961 bérli választotta ezt a bérletípust. Az 1960—70. évadban 218-an vásároltak bemutatóbérletet, a most befejeződő évadban már 292-en. Számottevően meg-szaporodtak az ifjúsági bérletek is. A bérletezés módja, rendszere egyébként a következő szezonban változatlan marad az előadások számával együtt.

A közönség érdeklődésével arányosan fokozódott-e a szakmai közvélemény érdeklődése?

— A szakmai közvéleménynek feltétlenül fel kellett figyelnie arra, hogy hosszú évek óta nem volt vidéken a miénkhez hasonlóan előadás társulat. Általában minden előadásunkat megnézték a szakma képviselői is. Legnagyobb sajtóvisszhangja a prózai bemutatók közül a Párizs bolondjái-nak, a Naplemente előtt-nek, a Mária királynő-nek és a Candidá-nak volt. Mondhatjuk, hogy majd mindegyik országos napilap vagy folyóirat foglalkozott velük. Az operabemutatók közül ugyanilyen közfigyelmet vívott ki a Sarolta.

Említtet igazgatós írt, hogy hosszú évek óta most az új sikerült a leg-erősebb színtársulatot létrehozni. Hogyan alakul a társulat a következő színházi évadban?

— Jelenlegi létszámunk: 40 prózai színész és 20 magánénekes. Az új szezonról elszereződik a színház társulatából: Stefanik Irén, Végvári Tamás, Győri Franciska, Nagy Attila, Lelkes Dalma, Kátay Endre, Szabadits Judit és Réti Csaba. Hozzánk szerződik:

Bertha Erzsébet naiva-primadonna, Sass József táncoskomikus, Fekete Mária koloratúr énekes és még egy tenorista. Szükségünk lenne naivára, eddig azonban nem találtunk megfelelőt. Arról, hogy egy-egy szerepre meg tudunk-e nyerni vendégművészeket, még korai lenne nyilatkoznunk.

A társulat után, hadd érdeklődjünk a jövő évi programról is.

— Mint azt a helyi napilapok már hírül adták, a klasszikus szerzőkre támaszkodó évad után, most jelenkori írók műveit szeretnénk bemutatni. A műsor-összeállítás alapfogalmát megint megfogalmaztuk egy mondatban: „Szeged és a nagyvilág”. Hogy Szegeddel kezdjük: műsorra tűztük Bárdos Pál: Úriszék című drámáját és Mocsári Gábor: Hatvanhat négyzetméter című szatirikus vígjátékát. A nagyvilágot Cocteau az Iróper című krimije, Scarnicci és Tarabusi Kaviár és lense című vígjátéka és Noel Coward Akt, hegedűvel című játéka képviseli. Tervezzük a felsoroltakon kívül egy jugoszláviai és egy nyugat-európai szerző drámájának bemutatását is. Az operatársulat a Sevillai borbély, a Macbeth és a Manon Lescaut bemutatására készül. Három operett bemutatónk is lesz: a Viktória, a Gül baba és Farkas Ferencnek A Noszty fiú esete Toth Marival című regényéből készült operettje.

Néhány hónappal ezelőtt elterjedt a híre, hogy lebontják a színház épületét.

— Nos, a színház valóban megérett a lebontásra. Megállapodtunk azonban abban, hogy erre csak akkor kerül sor, amikor az új kamara színház már felépült.

Köztudott, hogy az egyetemek és a színház közelebb kerültek egymáshoz az utóbbi években. Mint a színház felmérése is bizonyítja egyre több egyetemi hallgató vásárol bérletet, nézi meg az előadásokat. Van-e mondanivalója az egyetemisták számára?

Jól hangzó jelmondatot tűzött a szegedi színház az elmúlt évad műsorát felőle: Nagy szerzők — nagy szerepek — nagy színesek. Bár a sorozat-cím nagy gondot okozhatott a darabok megválasztásánál, hiszen erősen megkötötte a válogatók kezét, alkalmat teremtett arra is, hogy pályájuk csúcspontjára emeltek, jelentős szerepek most egy vidéki színházban visszapillantásának egy-egy nagy szerepükre s átadják a színjátszásnak azt a hagyományát, amelyet eddigi életükkel megteremtettek.

Az évad művészeti eredményeinek összefoglalására természetesen nem válasszuk a színház igazgatója, de elmondhatjuk hogyan fogadta a közönség a színház szándékát.

— Az elmúlt, jubileumi évadban — kezdte összefoglalóját Lendvay Ferenc — prózai bemutatóink többnyire meghozták a közönségsikert. Kiemelkedő sikere volt Hauptmann Naplemente előtt-jének, majd mindjárt utána Móricz Zsigmond Nem élhetek muzikász nélkül című színművének. A siker természetesen a bevételi terv teljesítésében is jelentkezett. A terv előírása szerint egy-egy estén átlagosan 7500 forint bevétellel kell számolnunk. Az említett darabok esténként 8000 forintot hoztak a színháznak. Legkevesebb nezője a Mária királynőnek volt.

Két operettet mutattunk be, ezek közül a Cigányprimás érte meg a nagyobb sikert, 35—38 előadásban 8000 forint fölötti átlagbevételt.

Azt tervezzük, hogy az említett kapcsolatot még rendszeresebbé, szervezettebbé tesszük. Ezt szolgálja az Egyetemi Színpaddal közös vállalkozásunk egy stúdió színház létrehozása érdekében. Erről azonban Paál István az Egyetemi Színpad rendezője többet tud mondani nálam.

Megköszöntük tehát Lendvay Ferenc nyilatkozatát és az utolsó kérdést feltettük Paál Istvánnak is, akitől megtudtuk, hogy a színház vezetői elvi megállapodást kötöttek az egyetem vezetőivel s megnyerték az illetékes párt-és társadalmi szervek vezetőit is egy olyan terv megvalósításához, amely az egyetem keretei, lehetőségei között és igényei szerint rendszeresen színházi produkciók bemutatását tenné lehetővé.

A kísérlet technikai alapjait az Egyetemi Színpad jelenlegi felszerelése szolgálja, amelyet az amatőr együttes nem is tud teljesen kihasználni. Az előadásokat tehát az Auditorium Maximumban tartanak annak a közönségnek, amely az egyetemi hallgatók és a város érdeklődőiből máris kialakult, s a modernebb hangvételű próbálkozásokat igényli. A színház egy-egy bemutatójának korábban is szolgált ez az igényt, most ugyanezre vállalkozna rendszeresebben. Ez nem jelenti az amatőr együttes felbomlását sőt a két együttes vegyülését sem. Ugyanakkor az amatőr együttes tagjai önkéntes vállalkozás alapján alkalom szerint szerephez juthatnának a stúdió társulat együttesében is. A díszleteket és jelmezeket, elsősorban pedig a közreműködő színészeket a színház, a termet, a technikai felszerelést, a propagandát pedig az egyetem biztosítja. A még nem kialakult műsorszervezést három-négy önálló előadói estet és három drámai bemutatót iktatnának az évad programjába. Már kapcsolatot teremtettek néhány magyar íróval, így Mándy Ivánnal, Örkény Istvánnal, Csukával, Fekete Sándorral stb. Célkitűzésük, hogy még eddig nem játszott darabokkal álljanak közönség elé. Terveznek Olbce, Pinter, Beckett bemutatását, s a népi demokratikus országokban élő magyar szerzők megismertetését is. A műsor összeállításában döntő szava az egyetem kulturális vezetőinek lesz.

Színházi kalandozásunk ezzel végéhez ért. Örülünk, hogy az az izgatottabb szellemi légkör, amely a szegedi színház körül az utóbbi időben kialakult, nem lustul el, új próbálkozásokat, kísérleteket isér.

E. J.